

OPINA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național
editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

VOCĂȚIA CONSTRUCTIVĂ A CULTURII

Prof.univ.dr.Aurelian BONDREA

Analiza relației dintre democrație, ca sistem social-politic și cultură, ca nivel de cunoaștere, de creație și stare psihospirituală a unei colectivități - cea națională reprezentând „placa turantă”, punctul nodal al abordării - aduce în dezbaterea de idei o diversitate de opinii, mai mult sau mai puțin conciliabile sau ireconciliabile.

Dincolo însă de posibilele și fireștile acorduri saudezacorduri ale participanților la aceste dezbateri, care îmbrăcă un caracter național și, în același timp, internațional, o serie de teme invită la reflecții asupra destinului personalității umane, asupra relației dintre trecut, prezent și viitor - în ce privește societatea, democrația și cultura - dintre

moștenirea istorică a popoarelor și perspectiva lor într-o lume nouă. Se vorbește astfel, tot mai frecvent despre globalizare și mondializare, despre o viață culturală, spirituală și chiar morală „fără frontiere”, dar, în același timp, se întâmpină confruntările privind identitatea națională, valorile specifice, originale, care concură la „fluidizarea” și ascensiunea civilizației umane, sub impactul vocației constructive a culturii, cultura națională devenind un factor determinant.

Relevam, din acest punct de vedere, în articolul anterior, rolul activ și funcția coagulantă a culturii în apropierea dintre națiuni, inclusiv în afirmarea și largirea Uniunii Europene. După cum se știe, acesta este un obiectiv

la care aderă sau aspiră și România, subiectul fiind la ordinea zilei, însoțind permanent dezbatările social-politice ale tranzitiei sau „post-tranzitiei”, cum se spune mai nou, insistându-se îndeosebi asupra economiei, ceea ce este necesar și de înțeles, dar nu neglijându-se sfera vieții sociale și culturale-spirituale, ceea ce este de neînțeles și, după părere noastră, păgubitor.

Sunt multe probleme, principale și practice, de discutat în această privință, opinia publică națională fiind, pe drept cuvânt, interesată de orice aspect major, decizie politică sau evaluare strategică privind locul și rolul ţării noastre în Europa și în lume. O asemenea temă nu este nouă în știință și cultura română.

(Continuare în pag. 6)

IULIU MANIU:

ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE TOATE GRADELE SĂ FIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

„Din punctul de vedere al Statului național român și în scopul asigurării integrității lui teritoriale, pentru păstrarea caracterului său național și în scopul de a crea posibilitatea practică și efectivă a unei conduceri de Stat, care să impiedice ca o gândire și o concepție de viață străină să corupă individualitatea și caracterul național, trebuie:

1. Ca limba oficială în Stat să fie cea românească;
2. Limba oficială a guvernului central, a legislației și a conducerii centrale de Stat, în toate manifestările sale, să fie cea românească;
3. Limba oficială a tuturor funcțiunilor și serviciilor de Stat, care pretind o organizare și conducere centrală chiar în urma firei lor (armată, serviciu extern, tren, poștă, telegraf, vamă etc.) să fie cea românească;
4. Limba oficială a ofiților administrative în raportul lor oficial față de guvern să fie cea românească;

5. Învățământul superior de Stat și învățământul în școlile medii, civile și profesionale de Stat... precum și învățământul primar din finururile românești și pentru toți copiii români oriunde s'ar găsi el, trebuie să fie românesc și trebuie să fie pătruns de sufletul, de gândirea și de măreția tradiției și aspirațiunilor neamului românesc;

6. Știința, arta și literatura română trebuie răspândite și promovate în toate manifestările lor, cu toată puterea Statului, în tot cuprinsul ţării, fără nici o rezervă și fără nici o cruceare a mijloacelor naționale;

7. Cultul religios al românilor de ambele confesiuni trebuie protejat cu toată puterea Statului fiind seamă de adevărul că credința și bisericile românești au susținut neamul românesc...

Din Conferința „Problema minorităților”, ținută la Fundația Universitară Carol I, la 11 mai 1924.

Catedrala de la Alba Iulia - simbol al Marii Uniri

MAREA UNIRE de la 1 DECEMBRIE 1918 TEMELIE PENTRU O ISTORIE MILENARĂ A ROMÂNIEI CA STAT NAȚIONAL UNITAR TRIUMFUL UNUI DESTIN ISTORIC

Prof.univ.dr.Ştefan LACHE

La 1 Decembrie, se împlinesc 79 de ani de la Unirea cea Mare - eveniment de însemnatate crucială în istoria poporului român. Făurirea statului național unitar român, în memorabilul an 1918, a fost rezultatul unei îndelungate evoluții istorice, al unei bogate vieți naționale desfășurate într-un spațiu geografic propriu, al progreselor înregistrate de societatea românească în toate domeniile - social-economic, politic, cultural. Hotărârea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918 de Unire a Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România încheie procesul înmănunchierii într-un organism statal unitar a tuturor ramurilor națiunii române. Dacă Mihail Kogălniceanu putea afirma cu deplină îndreptățire, referindu-se la Unirea din 1859 că „Unirea națională a făcut-o”, cu tot atâtă îndreptățire se poate spune că Unirea din 1918 este opera istorică a tuturor românilor, atât a celor din provinciile subjugate de imperiile țarist și austro-ungar, cât și a celor din vechea Românie. Eforturile spre unitate statală deplină ale românilor s-au încadrat în mișcările naționale din Europa Centrală și de Sud-Est care au schimbat, la sfârșitul anului 1918, configurația continentului, ele dovedindu-se progresiste, drepte, civilizatoare.

Marea Unire din 1918 a demonstrat ţăria cu care poporul român a crezut în triumful unuia dintre adevărurile măntuitoare ale vieții sale naționale, acela că Unirea este temeiul existenței și afirmării naționale, al demnității, puterii și perenității românilor în istorie.

UNIREA BASARABIEI CU ROMÂNIA PRIMA TREAPȚĂ A MARII UNIRI

Întregirea național-statuală a românilor a început cu înfăptuirea Unirii Basarabiei cu Patria Mamă, de care o ținuse despărțită autocratismul rus timp de 106 ani.

(Continuare în pag. 4-5)

În pag. 5:

ȘTEFAN CICIO POP, NICOLAE IORGĂ,
ISOPESCU GRECUL ȘI IANCU FLONDOR,
ACADEMIA ROMÂNĂ,
COMITETUL UNIUNII ROMÂNILOR
TRANSCARPATINI - CRAIOVA

TRANZIȚIA

ȘI RECOLUL CULTURAL RURAL

De: Maria COBIANU-BĂCANU, Institutul de Sociologie
al Academiei Române

Promovarea dezvoltării echilibrate a unei societăți nu poate face abstracție de factorul cultural de care depinde într-o măsură considerabilă atât procesul material, cât și cel uman. Perioada post-deceniștilor din județul nostru s-a caracterizat inițial printr-o preponderență a factorului politic reflectată în multitudinea de de partide și opțiuni politice în care s-au angajat membri ei, urmată, ulterior, de interesul pentru activitatea economică, fundamentală, pentru obținerea de profit și de prosperitate individuală sau de grup.

Lupta pentru putere și lupta pentru dobândirea unui statut economic generator de bunăstare par să acopere în bună parte scena vieții sociale a societății noastre actuale, pentru cultură și activitatea culturală interesul fiind minim și, pe alocuri, chiar inexistent. Libertatea și democrația devenite principii de viață reale au revigorit din temeli sistemul politic și economic, dar s-au făcut mai puțin sensibile pe plan cultural unde în cei 7-8 ani s-au instalat stagnarea și nu rureori reculul față de 1989. Zona cea mai afectată de stagnare și recul cultural este mediul rural, iar dacă avem în vedere că aici trăiesc circa 46% din populația jării, problema nu este deloc de neglijat.

Satul românesc contemporan este cămpul de manifestare al unor ample mutații cu consecințe pe plan economic, social-uman. „Febra” pământului care a cuprins pe săteni după aplicarea Legii nr. 18 și improprietării au determinat ample schimbări în structura de activități, în stilul de muncă și de viață al acestora, le-a lăsat puțin timp și uneori deloc și pentru suflet și spirit. Greja și preocuparea pentru munca pământului sau pentru alte activități economice necesare întreținerii vieții de zi cu zi a dus la creșterea spiritului individualist și la scindarea vertiginoasă a spiritului comunitar, colectiv. În plus, adâncirea diferențierii și a polarizării economice devine bază pentru o profundă diferențiere socială și

culturală a populației rurale.

Cultura este trăire în comun, împărțire și transmitere de norme, valori, obiceiuri și cutume de la o generație la alta. Ea este ceea ce leagă oamenii, ceea ce li unește, pe de o parte, și ceea ce li diferențiază de alii, pe de altă parte. Cu atât mai mult cultura rurală este deschisă la comuniune pentru că - așa cum spun unii sociologi - în sat oamenii se jin cu toții de mână, prin aceasta vrând să subliniez coeziunea organică, firească, legăturile naturale dintre ei.

În această comunitate rurală caracterizată prin comuniune și coeziune în mod istoric, prin modul ei de formare și supraviețuire de-a lungul mileniilor, dar și prin modul de muncă în colectiv impus în cei 40 de ani de existență a cooperativelor agricole de producție, după 1989, se face simțit fenomenul de dezagregare, de slăbire a forțelor comunitare tocmai prin dezvoltarea exacerbată a interesului personal în defavoarea celui colectiv, comunitar. „A avea” învinge pe „a fi”. Nevoia de a avea, de a acumula devine mai puternică decât nevoia de a fi cu cei alături, de a fi împreună, lucru evidentiat prin dezinteresul pentru problemele colective ale satului ca întreg, pentru aspectul edilitar al instituțiilor comune, pentru viața culturală a tuturor.

Viața culturală a satului este expresia trăirii în comun sub zodia frumosului, a binelui și adevărului, a vieții de către toți membrii acestuia. Înobilarea prin cultură, în același timp, reclamă o anumită prosperitate, un trai căt de căt decent. Dar dacă pentru majoritatea sătenilor viața devine o luptă acerbă pentru existență, pentru asigurarea zilei de mâine, evident, nevoia de cultură rămâne pe locul ultim, dacă se mai gădesc la ea. Uneori, nici nu mai intră în orizontul nevoilor lor. Ceea ce este o gravă pierdere.

La această stare economică, socială precară care anihilează aproape total nevoia de cultură în mediul rural, se mai adaugă în cei 7-8 ani și lipsa unei strategii culturale guvernamentale

prin care viața culturală rurală. Numai din anul 1997, Ministerul Culturii prin Centrul de perfecționare a cadrelor a lansat inițiativa pregătiri și perfecționării cadrelor culturale din localitățile rurale în vederea revigoririi activității culturale sășești.

Problemele economice majore ale jării se resimt și în mediul rural, în viața culturală a acestuia, prin lipsa de fonduri pentru construirea căminelor culturale acolo unde nu există sau pentru repararea lor acolo unde ele nu sunt funcționale, prin lipsa bazei audio-vizuale necesare atragerii tineretului, a dotării cu mobilier, a costumelor, a instrumentelor muzicale etc.

Interviurile purtate cu directorii de cămine culturale din diferite zone ale jării, veniți la instruire la București, în anul 1997, relevă fără nici o urmă de îndoială că perioada de tranziție a generat o profundă slăbire a activității culturale rurale, un recul din care trebuie să iasă cu sprinț central, județean și local.

Ei vorbesc de un regres al activității culturale în comparație cu perioada dinainte de 1989, când aceasta se realiza după un plan centralizat și fără să se discute. Criticând sistemul de „a impune” care este contrariu democrației, subiecții cercetărilor noastre, pun, totuși, în lumină faptul că atunci se facea o activitate culturală intensă și se asigurau fonduri pentru ea, pe când, acum, în democrație și libertate totală, oamenii se urnesc greu și nu se mai asigură fonduri.

La întrebarea: Cum apreciați activitatea culturală din județ și din localitatea dvs. înainte de 1989 în comparație cu cea din zilele noastre?, răspunsurile oglindesc cu fidelitate starea de atunci și cea de acum. Înainte de 1989 se realiza la îndemnul secretarilor cu propaganda, iar acum acțiunile care se fac se petrec în anonimat, fără să fie mediatizate. Ele se faceau cu orice preț material și uman. Erau impuse, dirijate. După 1989, se fac mai greu, dar mult schimbate. Factorii de răspundere, înainte, se preocupau vrând-nevrând. Nu se putea spune NU. Dacă până în 1989, festivalul „Cântarea României” și-a pus amprenta asupra activității culturale din comună, după 1989, aici nu s-a mai întâmplat nimic. Activitatea culturală la nivel județean și local era bună că se asigurau fonduri, inclusiv pentru deplasările interjudețene.

Nuanțările privind calitatea activității sunt adesea prezente. Raportat la activitatea culturală efectivă, cred că înainte de 1989 această activitate era mai bogată. Dar, înțând cont de obligativitatea desfășurării activității, consider că acum ea este mai valoroasă. Însă în prezent, activitatea culturală este aproape inexistentă datorită indiferenței cu care comunitatea tratează această problemă.

Cea ce subliniază subiecții este buna organizare a activității culturale înainte de 1989, acceptând pe undeva „dirijismul”, „centralismul” numai pentru că ea era bogată și permanentă. După unii, înainte de 1989, activitatea culturală era destul

de bine organizată și bine pusă în punct. După alții, era că de către satisfacție, dar din 1989 până în 1997 a fost dezastru. Abia acum începe să devină normală. În același mod sunt formați artiști diferiți, multe festivaluri folclorice, se organizează multe spectacole. Acum, sunt formați, dar spectacole, mai rare. Activitatea culturală dispune de mai puțini bani. Tranziția nu a adus mari schimbări în viața culturală.

Înainte de 1989, în județ se desfășurau activități culturale diverse, erau mai multă mișcare culturală. Din 1989 până în 1996, activitatea a fost aproape inexistentă la nivelul județului și destul de slabă și la nivelul localității. În 1989, cultura a fost total neglijată și a fost distrusă ca și celelalte ramuri ale economiei. O indiferență nejustificată s-a manifestat față de cultură în perioada de tranziție. Dar și din partea oamenilor a fost mai puțin interes, aceasta, în parte și din motive financiare.

Dinții înainte de 1989 activitatea culturală era doar bine organizată, diversificată și atractivă, după 1989 a cunoscut un recul la nivel județean și aproape inexistentă la nivelul localității. S-au desfășurat evenimente de cult, au fost transformate spații din căminele culturale și cafenele, au fost distruse o serie de bunuri din baza materială și zestrea căminelor culturale.

La această stare de lucru relativă de subiecții cercetării, se ajuns datorită unui complex de factori de natură politică, socială, economică, culturală. Ca atare, remedierea situației și repunerea culturii în drepturile ei legitime și satul românesc contemporan să presupună o strategie convergență din toate perspectivele de mai sus: politică, economică, socială și culturală - la care am adăugat pasiunea, harul și dăruirea celor chemați să organizeze și să realizeze această nobilă activitate.

„BALUL BOBOCIILOR” LA UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

Intrând definitiv în tradiția vieții universitare, cu irezistibilele lui chemări spre o altfel de cunoaștere, de apropiere, în seducătoarea ambianță oferită de Sala Polivalentă, decorată cu elemente specifice, pe un fundal muzical, atraktiv, „Balul bobociilor”, ediția 1997-1998, s-a bucurat nu doar de exuberanta participare a studenților, peste 5000, ci și de prezența multor cadre didactice, reprezentând un moment aparte. Nici din emoția crispată specifică examenelor, seminarilor, colocviilor, testelor de tot felul.

Ca în fiecare an, „Balul bobociilor” a deschis și anul acesta un univers plin de farmec în așteptarea predării simbolice ștafetei de către studenții din anii superioiri către cei care au pășit pragul Universității „Spiru Haret”, în ridicarea acelor punți de suflare ce leagă generație de generație. Chiar prezentarea spectacolului, de o acuratețe și sobrietate vecine cu profesionalismul, a fost făcută tot de către studenți - Alina Păun, din anul IV, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, și Bogdan Mesch, student anul II, Facultatea de Drept.

Momentele care au surprins în mod plăcut le-au constituit nu atât apariția pe „scena” „Balului bobociilor” a unor artiști profesioniști - îndrăgiți interpreți de muzică ușoară, cum a fost Laura Stoica, grupul „Compact”, ci micro-recitalurile interpretate de Georgiana Trandafir și Lucia Laura Dumitru, studente în anul I, Facultatea de Muzică -, precum și melodile de înaltă finuranță prezentate de formația muzicală din Universitatea „Spiru Haret”, „Wild Fire”.

Un episod plin de savoare l-a oferit programul umoristic prezentat de studenți, elementele de improvizare inspirate chiar din spectacol făcând deliciul asistenței.

Mari emoții au creat tuturor participanților, în primul rând, celor care s-au incumetat să intre în această frumoasă și înțeleasă competiție care a fost concursul pentru „Miss” și „Mister” Universitatea „Spiru Haret”.

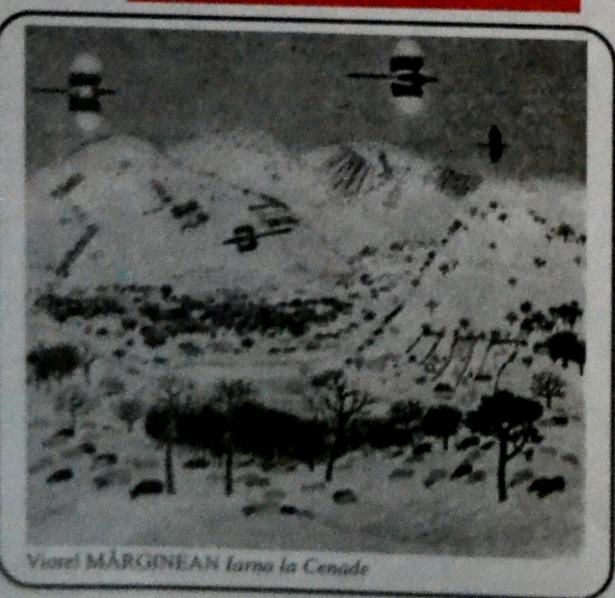
Are o relevanță deosebită faptul că, luând fiecare detaliu în serios, pregătirea participării la concurs a pus în dificultate juriul. Până la urmă, s-a putut delibera, decernându-se și premii. Locul I la Concursul de frumusețe „Miss” a fost ocupat de studența Gina Marin de la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, iar la „Mister” de studentul Eduard Schweffer, Facultatea de Educație Fizică și Sport, ambii obținând drept premiu din partea Firmei „Princess Casinos International” o excursie în Turcia, transport cu avion, cazare gratuită.

După un efort organizatoric desfășurare de-a lungul a trei săptămâni, fiind anrenajă 20 de studenți și 5 profesori, cred că ne putem felicita pentru rezultat - declară prof.univ.dr. Constantin Mecu, prorector al Universității „Spiru Haret”. O rezultă deosebită a voinei organizatorilor, a entuziasmulor participanților care au dovedit un comportament demn de numele și renumele celei mai mari universități particulare din România. O seară minunată, de neuitat, cauzată de măsura efortului depus.

Desfășurarea întregului program a fost formidabilă - și a exprimat opinia asistenților universității Dragoș Frăsineanu. Cuvânt de laudă pentru toată luna implicată în pregătirea și desfășurarea acestui spectacol eminență.

Si dimineață de atmosferă nocturnă de basm a rămas înțeleasă și transmis că, aici la „Spiru Haret” se organizează festival, destinat altor domeniul certitudinii.

Adela DEAC

Viorel MĂRGINEAN Iarna la Cenad

generațione de evație fizică și economie subvenționată.

Aspecte metodologice și informaționale

In România nu există întreprinderi mici și mijlocii pentru delimitarea sectorului de întreprinderi mici și mijlocii. În conformitate cu metodologia EUROSTAT, în primul rând, în acel domeniu în care armonizarea cu legislația UE este mai avansată, în cadrul acestui demers menționăm o serie de dificultăți. Astfel este încă neclară acceptanța conferită noțiunii de întreprindere ca persoană juridică sau elemente componente ale acesteia (fabrică, magazin etc.), cu autonomie funcțională în producție, comerț, servicii. Reale dificultăți generăază inexistența unui singur indicator integral relevant după care să se poate determina dimensiunea întreprinderii, în prezent fiind folosiți mai mulți indicatori (volumul resurselor utilizate, număr de angajați sau de fonduri fixe disponibile - totalul activului bilanțier, nivelul rezultatelor obținute - valoare adăugată, cifra de afaceri etc.). Se reziste nevoia unei diferențieri a indicatorilor de caracterizare a întreprinderilor mici și mijlocii după domeniul preponderent de activitate (de exemplu, cifra de afaceri la întreprinderi cu același activ bilanțier este mai ridicată la cele cu profil comercial față de activitățile din industrie, construcții sau servicii).

Marea majoritate a întreprinderilor mici și mijlocii private preferă forma juridică a societății cu răspundere limitată, societățile private mici și mijlocii în nume colectiv, în comandanță simplă și în comandanță pe acțiuni ca și cele pe acțiuni.

Pe măsură ce numărul întreprinderilor mici și mijlocii va crește, chiar dacă ritmul acestora s-a incetinit în ultimii ani, mărimea medie se va diminua, ceea ce este de natură să creeze doar premise favorabile pentru dezvoltarea sectorului privat al României, fără a se constituia și intr-o garanție a dezvoltării sustenabile a acestuia, date fiind totuși puterea economico-financiară relativ modestă a acestei categorii de întreprinderi.

Tinând seama de funcția-obiectiv a întreprinderilor mici și mijlocii de a crește în timp, este posibilă concentrarea lor, prin fuziune, precum și o mai strânsă colaborare cu marile întreprinderi, pe bază de contracte de specializare pe subsanșabile și produse. Determinarea mărimii și contribuției sectorului privat al întreprinderilor mici și mijlocii trebuie realizată în pofta dificultăților de ordin statistică-informațional, tinând seama de: aporții întreprinderilor mici și mijlocii la mărimea principaliilor indicatori macroeconomici; dimensiunile întreprinderilor mici și mijlocii pe categorii, precum și de performanțele economico-sociale ale întreprinderilor mici și mijlocii.

Crearea unui cadru legislativ și instituțional adecvat pentru transpunerea în realitate a unei strategii de relansare a întreprinderilor mici și mijlocii private din România este direct legată de îndepărtarea sau soluționarea unor cauze și dificultăți semnalate în repetate rânduri, dintre care cele mai importante se referă la: inexistența cadrului legislativ care să promoveze sectorul întreprinderilor mici și mijlocii; lipsa de calificare a unor manageri în conduceră și organizarea afacerilor; mentalitatea frenatorie a funcționarilor și complicită; lipsa de informație și comunicare între instituțiile implicate în sectorul întreprinderilor mici și mijlocii; slaba preocupare a statului pentru încurajarea investițiilor, necunoașterea relației dintre concurență, cooperare și integrare a întreprinderilor mici și mijlocii în cadrul funcționării unor rețele coordonatoare și sincronizatoare; „urmărirea” agenților privați de către organele financiare de control într-o manieră inhibitană, contraproductivă și de intimidare a liberei inițiative.

Rezolvarea acestor probleme fundamentale vor putea confira sectorului privat al economiei naționale sansă reală de afirmare, de revitalizare - premisă esențială a relansării întregii activități economice.

Palatul Victoriei.
Sediul Guvernului României

Puncte de vedere

Întreprinderile mici și mijlocii în REFORMA ECONOMICĂ

Prof.univ.dr. Gheorghe ZAMAN,
director al Institutului de Economie Națională

complementaritate, specializare internă și externă, teritoriale etc.

Cunoașterea aprofundată a avantajelor și dezavantajelor marilor întreprinderi nu a dus în nici o economie la atomizarea și/sau lichidarea acestora în masă. Dimpotrivă, pe temen mediu și lung nu poate fi concepută funcționarea optimă a unei economii fără întreprinderi mari, întrucât tendința pe plan mondial constă tocmai în concentrarea capitalului (vezi, de exemplu, corporațiile transnaționale).

Oricum, opinia potrivit căreia economia românească nu are nevoie de întreprinderi mari în condițiile tranzitiei la mecanismele de piață, după părere noastră, este complet eronată, cel puțin pe baza următoarelor argumente:

în formarea și funcționarea eficientă a companiilor multinnaționale este o dovadă a concentrării capitalului dincolo de granițele economiilor naționale; orice întreprindere mică și mijlocie își propune să se dezvolte, să devină „mare”, printr-un management strategic adecvat; legea investițiilor străine stimulează investitorii străini (peste 350.000 USD), printr-un sistem foarte avantajos de facilități și nu pe cei mici, care adesea sunt evitați; perioadele de criză și recesiune sunt mai ușor suportate de întreprinderile mari decât de către cele mici; întreprinderea mare are posibilități incomparabil mai ample de introducere a tehnologiilor noi și desfășurare a activităților de cercetare-dezvoltare.

Restructurarea întreprinderilor cu capital de stat, inclusiv sub formă dură a lichidării sau falimentului se răstrâng asupra tuturor relațiilor de cooperare și concurență în cadrul întreprinderilor mici și mijlocii private.

Deprecierea puternică a monedei naționale în prima parte a anului 1997 s-a repercutat nefavorabil, în primul rând, asupra proporției de circa 20% din numărul total al întreprinderilor mici și mijlocii care desfășoară activități de import și export. În plus, aceste societăți au fost afectate de concurența în creștere a produșilor străini de import, îndeosebi cele subvenționate în țara de origine și/sau de contrabandă.

Întreprinderile mici și mijlocii se află în prezent într-un stadiu critic de **decapitalizare**, întrucât: 90% din numărul lor total în anul 1997 nu au mai putut lăsa credite bancare, datorită dobânzilor foarte ridicate. Și, din păcate, resursele proprii pentru finanțarea activității de investiții sunt inexistente.

În consecință, asistăm la o creștere a investițiilor din sectorul public și o diminuare a celor din sectorul privat. Totodată, se constată o reducere de activitate sau faliment la un număr foarte mare de întreprinderi mici și mijlocii (circa 80% din numărul total), ceea ce punе sub semnal întrebării spațiale pe care și-a pus-o tranzitia în aceste societăți particolare ca factorul propulsor al reformei crozirii și consolidării economiei de piață.

Am subliniat importanța raportului dintre concurență și cooperare, întrucât, în mod nejustificat, unii factori de dezvoltare, superficial seduși de lecturarea în pătră a preceptelor economiei de piață, sunt tentați să vadă numai laturile pozitive, în sens destrukturativ, ale

concurenței, în detrimentul avantajelor indubitate ale cooperării între întreprinderile mici și mijlocii cu societățile mari.

Cooperarea între concurență, între lideri (leaders) și noi veniți (new comers) pe piață se realizează pe seama creării unor adevărate rețele sau „jesuitari” (les tissues industriel) de întreprinderile mici și mijlocii și firme mari menite să sincronizeze și să creeze un sistem preferențial de comunicare, software integrat și încredere garantată între parteneri. În acest sens, pot fi evocate cazurile cunoscute de societăți mixte (joint ventures), capital de risc (venture capital), fuziuni, carteluri, sindicate, holdinguri, companii naționale, rețele de producție și distribuție internațională, coordonarea de sisteme energetice etc.

In concluzie, subliniem că **integrarea întreprinderilor mici și mijlocii în ansamblu** industriei, al **intregii economii naționale** reprezintă un punct forte pentru o creștere economică durabilă și un pas important spre globalizare, având în vedere că „a poseda o piață” este cu mult mai important decât „a poseda o întreprindere”.

Derogabilitatea fiscală a întreprinderilor mici și mijlocii pornește tocmai de la specificul acestora în ceea ce privește contribuția la reforma economico-socială. În această privință echilibrarea dintre impozitarea directă și cea indirectă necesită o creștere a ponderii acesteia din urmă.

Perceperea impozitului pe profit ex ante, potrivit legislaturii în vigoare, obligă întreprinderile mici și mijlocii să plătească impozitul asupra unui profit estimat ex ante, dar care nu are sănse marie de a se realiza.

Specialiștii sunt de părere că este necesară **aplicarea, în cazul întreprinderilor mici și mijlocii, a unei politici fiscale diferențiate** care să avanteze acele societăți cu aport real la producția de bunuri și servicii și să stopeze procesul proliferării unor activități de intermediere, speculative, cu impact asupra preșumii inflaționiste.

Sub masă necesită dezvoltările în general a serviciilor în economia românească, în realitate, se produce o pseudo-terțializare pagubioasă.

MAREA UNIRE de la 1 DECEMBRIE 1918 TEMELIE PENTRU O ISTORIE MILENARĂ A ROMÂNIEI CA STAT NAȚIONAL UNITAR

(Continuare din pag. 1)

In aprilie 1917, s-au pus bazele Partidului Național Moldovenesc, în al căruia program se preconiza ca „Basarabia să-și cărmașască singură viața ei dinăuntru”, păinând seama de drepturile naționale ale tuturor locuitorilor ei. Afirmându-se apartenența la poporul român, în program se sublinia: „De azi înainte suntem slobozi și ne îngăduim să fim moldoveni, sau mai bine zis români, fi ai lui Traian și urmări ai lui Stefan Voievod cel Mare”. Primul președinte al noii formării politice a fost desemnat Vasile Stoicescu, având alături pe Paul Gore, Vladimir Herța, Pantelimon Hallippa, precum și pe Onisic Ghîbo, care venise însotit de alți intelectuali transilvăneni și bucovineni, îndată după izbucnirea revoluției, la Chișinău pentru a ajuta pe basarabeni cu statul și cu scrisul lor la reorganizarea vieții politice și culturale pe noua bază națională. În perioada următoare, au avut numeroase acțiuni politice și întruniri populare care au pregătit nemijlocit reintarea Basarabiei în unitatea românescă. O impunătoare constituție s-a înfiut la 20 octombrie 1917, la Chișinău, de delegații tuturor organizațiilor politice, naționale, profesionale și administrative care s-au manifestat vehement față de intenții amenzioniste ale Ucrainei. Totodată, Adunarea a ales o comisie imputernicită să redacteze statutul organic pentru noile rânduieri politice și administrative din Basarabia.

La 21 noiembrie/4 decembrie 1917 s-a deschis lucrările **Sfatul Țării** constituit pe baza reprezentative din 105 români, 15 ucraineni, 14 evrei, 7 ruși, 2 germani, 2 bulgari, 8 găgăuzi, 1 polonez, 1 armean și 1 grec. Ales în mod democratic, Sfatul Țării Independența funcțiile unui parlament, preluând atribuțile exercitării suveranității naționale. Președintele acestuia, Ion Inculeț, a fost aleș deputat în Parlamentul României, membru al unei vechi familii

moldoveniști, fost profesor la Universitatea din Petrograd. Peste puțină vreme, la 2/15 decembrie 1917, Sfatul Țării a proclamat Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), alegând că președinte tot pe Ion Inculeț. A fost ales, de asemenea, un consiliu-director cu rol executiv, condus de Petre Erhan. Tânără republică va fi xupșată unor grele încercări care au pus în cumpănă însăși supravețuirea ei. La 17 ianuarie 1918, forțele bolșevice au ocupat Chișinău, au înălțat Sfântul Țării și au instituit un regim de teroare și anarzie, îndepărtând contra „burjuiilor” români, a tuturor celor ce nu împărtășeau convincerile lor. La cererea Sfatului Țării, guvernul român a trimis în Basarabia divizia II de infanterie, comandată de generalul Ernest Broșteanu, care a trecut Prutul la 13/26 ianuarie 1918. Detașamentele bolșevice înarmate, care primeau ordine de la Petrograd și Odessa s-au retrăs la Tighina, pentru ce după o ciocnire sângerioasă să fie alungate dincolo de Nistru. Ordinea și siguranța au fost restabilite în cea mai mare parte a Basarabiei. Sfatul Țării și-a putut relua activitatea sub scutul și ocrotirea armatei române. Când, la 24 ianuarie/6 februarie 1918, Sfatul Țării a proclamat independența Republicii Moldovenești, majoritatea conducerilor nouului stat au considerat acest act doar ca un preludiu al unirii cu România. Ei, fruntașii politici basarabeni au înțeles că tânără lor republică, deși formal devenise un stat independent, în realitate însă, ea nu avea nici organizare și nici condiții de dezvoltare necesare propășirii unui stat. Singura soluție nu putea fi alta decât unirea cu Țara din trupul căreia fusese ruptă, Consiliul județean Bălți, apoi cele din Soroca și Orhei, au fost cele dințăi care au cerut unirea. Dorința aceasta se dovedă a fi și a jării întregi, și de aceea Sfatul Țării, întrunit în ședință solemnă, în ziua de 27 martie 1918, în sala de festivități a Liceului nr.3 din Chișinău, a votat Unirea Basarabiei cu Regatul României.

UNIREA BUCOVINEI CU ROMÂNIA

În prima parte a lunii octombrie 1918, un grup de intelectuali bucovineni în frunte cu profesorul Sextil Pușcariu și cu profesorul Cernăuți a hotărât editarea ziarului „Glasul Bucovinei” în care au formulat programul luptei naționale sub forma unei declarări de principii intitulată: „Ce vrem?”. Într-altele, în program se preciza: „Vrem să rămânem români pe pământul nostru strămoșesc și să ne ocârmăm singuri, precum o cer interesele noastre românesti”.

Încercând să salveze monarhia dualistă de la prăbușire, împăratul Austro-Ungariei a publicat în octombrie 1918 un manifest prin care anunță primul atele că: „Austria va deveni, în sensul dorinței popoarelor ei, un stat federal, în care fiecare popor să formeze o comună de stat proprie în cuprinsul teritoriului său”. Răspunzând acestei încercări, la 19 octombrie, în Declarația de la Iași a românilor emigrați din Austro-Ungaria se subliniază: „Români ardeleni și bucovineni, affâțări pe teritoriul Regatului român, în numele nostru și al fraților subordinați de neașă, a căror conțință e siluță și deci în impossibilitatea de a se manifesta liber, declarăm cele ce urmează: „Cerem să fim liberi de sub jugul monarhiei Austro-Ungare și suntem hotărâți să luptăm prin toate mijloace și pe toate căile, ca întreg neamul românesc să fie constituit într-un singur stat național și liber. Nu recunoaștem monarhie austro-ungară dreptul de a se ocupa de soarta românilor din Ardeal și Bucovina, deoarece veacuri de-a rândul ne-a înut în ceea mai ruinoasă robie”.

La 27 octombrie 1918, deputații români din Parlamentul de la Viena, făgăti deputați din Dietă

Bucovinei și primarii români și alii reprezentanți ai românilor s-au întrunit la Cernăuți, într-o adunare politică ce se va transforma în Adunare Constituantă, având ca președinte pe Iancu Flondor. Într-un entuziasme general, după ce a intonat „Deșteaptă-te române”, Adunarea Constituantă a adoptat Moțiunea care hotără: „Unirea Bucovinei integrată cu România, într-un stat național independent”.

Spre a stabili o legătură strânsă între toți români, Constituanta a instituit un Consiliu Național având ca președinte pe Dionisie Bejan, compus din 50 de membri, cu un comitet executiv din care faceau parte: Iancu Flondor, Sextil Pușcariu, Radu Sbiera, Doru Popovici, Vasile Bodnărescu și alții.

Consiliul Național din Bucovina convocaț un Congres general pentru joi, 15/28 noiembrie 1918, cu scopul de a stabili raportul politic între Bucovina și România. Hotărâră să mențină integritatea teritorială a provinciei, Consiliul Național a protestat cu intransigență împotriva planurilor Austriei și Ucrainei de împărțire a Bucovinei, declarând că „respinge cu hotărâre orice încercare care ar duce la știrbirea Bucovinei, dorind însă să trăi în bună înțelegere cu naționalitățile confințuoatoare”. La acțiunea ucrainenilor, care au intervenit cu forță armată, Iancu Flondor a solicitat interventia armatei române pentru a asigura securitatea desfășurării normale a acțiunilor de unire. A fost trimis astfel în Bucovina o divizie de infanterie.

Demascând planul de dezmembrare a Bucovinei, Consiliul Național Român a dat o declarație în care se protestă cu hotărâre: „Noi români bucovineni, singuri băstinași ai acestei frumoase țări, păstrătorii vechilor ei tradiții, să ne închinăm înaintea conducerilor acestei țări, fără gând de mărire, din conducerii s-au facut slujitori modesti ai neamului lor.

Am luat de la declarări Dumneavoastră și în numele Guvernului român declar că o primcesc.

Trăisăci România, una și nedepărțită!

La 30 martie/2 aprilie 1918, actual Unită a fost prezentat la Iași suveranul României. Prin Decretul regal din 9/22 aprilie se ratifică Unirea Basarabiei cu România; în aceeași zi, reprezentanții Basarabiei Ion Inculeț și Daniel Ciugureanu - au intrat în Guvernul României, în calitate de ministri fără portofoliu. Hotărârea de Unire a Basarabiei cu Țara Mamă a fost ratificată de Parlamentul României întregi, întrunit la București, la 20 noiembrie 1919.

UNIREA BUCOVINEI CU ROMÂNIA

În prima parte a lunii octombrie 1918, un grup de intelectuali bucovineni în frunte cu profesorul Sextil Pușcariu și cu profesorul Cernăuți a hotărât editarea ziarului „Glasul Bucovinei” în care au formulat programul luptei naționale sub forma unei declarări de principii intitulată: „Ce vrem?”. Într-altele, în program se preciza: „Vrem să rămânem români pe pământul nostru strămoșesc și să ne ocârmăm singuri, precum o cer interesele noastre românesti”.

Încercând să salveze monarhia dualistă de la prăbușire, împăratul Austro-Ungariei a publicat în octombrie 1918 un manifest prin care anunță primul atele că: „Austria va deveni, în sensul dorinței popoarelor ei, un stat federal, în care fiecare popor să formeze o comună de stat proprie în cuprinsul teritoriului său”.

Răspunzând acestei încercări, la 19 octombrie, în Declarația de la Iași a românilor emigrați din Austro-Ungaria se subliniază: „Români ardeleni și bucovineni, affâțări pe teritoriul Regatului român, în numele nostru și al fraților subordinați de neașă, a căror conțință e siluță și deci în impossibilitatea de a se manifesta liber, declarăm cele ce urmează: „Cerem să fim liberi de sub jugul monarhiei Austro-Ungare și suntem hotărâți să luptăm prin toate mijloace și pe toate căile, ca întreg neamul românesc să fie constituit într-un singur stat național și liber. Nu recunoaștem monarhie austro-ungară dreptul de a se ocupa de soarta românilor din Ardeal și Bucovina, deoarece veacuri de-a rândul ne-a înut în ceea mai ruinoasă robie”.

La 27 octombrie 1918, deputații români din Parlamentul de la Viena, făgăti deputați din Dietă

organizate în principalele orașe din țară și prin telegrame, scrisori etc.

La sfârșitul lucrărilor, Congresul adresează o telegramă regelui Ferdinand, guvernului român, puterilor Antantei, aducându-le la cunoștință hotărârea de unire necondiționată a Bucovinei cu România.

**1 DECEMBRIE 1918,
ULTIMA ETAPĂ
A PROCESULUI
DESĂVÂRȘIRII
UNITĂȚII NAȚIONALE
ȘI DE STAT
A ROMÂNEI**

Reprezentanții Partidului Național Român din Transilvania, Vasile Goldiș, Ștefan Ciclo Pop, Aurel Vlad, Ioan Suciu, Alexandru Vaida, Teodor Mihali, Aurel Lazăr și Ioan Ciordas se întâlnesc la Oradea, în 12 octombrie 1918 și declară că „naționea română din Ungaria și Ardeal” reclamă dreptul „să hotărască singură așezarea ei printre națiunile libere” și să stabilească legături cu celelalte națiuni libere. Negând dreptul parlamentului și guvernului maghiar de a se socii reprezentanțe ale națiunii române și de a se reprezenta interesele la Congresul de pace, naționea română declară că acest drept îl doar reprezentanții aleși de propria adunare națională. Toate hotărârile și acordurile sunt fără aprobarea organelor alese de Adunarea Națională erau declarate nule și fără valoare, nelegând într-nimic naționea română. Încehieră declarării însemna de fapt proclamarea dreptului naționalității românești, în același timp și înalienarea de la naționea română. Hotărârea Consiliului Național de la Oradea echivală virtual cu o declarăție de despărțire a Transilvaniei de Ungaria. Se cuprindea, totodată, în declarări, ideea convocării unei Adunări Naționale. Conferința națională de la Oradea a ales un comitet de acțiune, pentru a pun în aplicare hotărârea Comitetului Executiv, compus din reprezentanți Partidului Național Român menționat mai înainte, la care se adaugă Iuliu Maniu (care se găsea la Viena). Declarația de la Oradea a fost prezentată în Parlamentul de la Budapesta de către Alexandru Vaida-Voevod, la 18 octombrie 1918, în aceeași zi când Antanta respinge proponerile de armistițiu ale Austro-Ungariei.

Declarăția de autodeterminare, de separare de Ungaria a națiunii române, ceea ce dăintă dintr-o națiune oprimată ele monarhiei, a produs o puternică impresie asupra opiniei publice. Un eveniment semnificativ în evoluția procesului de unire de la Transilvania cu România-l-a constituit organizarea la 31 octombrie 1918 a Consiliului Național Român, format pe baza de paritate din 6 reprezentanți ai Comitetului Executiv al P.N.R. și 6 reprezentanți ai Comitetului Central al P.S.D.

Sub presiunea evenimentelor ce se precipitau se constituie la Viena, tot la sfârșitul lui octombrie, un Comitet național al românilor din Transilvania, sub președinția lui Iuliu Maniu. La 3-4 noiembrie 1918 s-a adoptat denumirea de Consiliu Național Român Central, organ suprem de conducere a luptei de eliberare națională și de Unire cu România. În cadrul lui Iuliu Maniu, tot cursul lunii noiembrie, în Transilvania au avut loc adunări populare la care au participat reprezentanții ai tuturor claselor și categoriilor sociale, adunări în care, pe baze plebiscitare s-a constituit consiliul național local. În același timp, au fost constituite găzdui naționale românești subordonate consiliilor locale.

La 10 noiembrie 1918, Consiliul Național Central, adresat Consiliului Național Maghiar din Budapesta un ultimatum prin care se cerea „puterea deplină de guvernare asupra teritoriilor locuite de români”. Tratatul de

RETROSPECTIVĂ în plan internațional

Dr. Augustin DEAC

Hodărea însemnată de la 1 Decembrie 1918, de la Alba Iulia, adoptată de Marele Adunare Națională cu caracter de Constituție, de unire a Transilvaniei cu țara mare-România, care urmă după cea declarată la Chișinău, la 27 martie, de către Sfatul Țării, prin care Basarabia se cerea acasă, și după Rezoluția Congresului General, votată la Cernăuți, la 28 noiembrie, prin care și doveză Bucovina se declară unită cu România, a constituit victoria românilor în lupta pentru reîntregirea României. În perspectiva timpului, ea apare nu numai ca o manifestare vie a unei dorințe multimilenare împlinite, ci și ca un rezultat al unui proces istoric obiectiv, ajuns la finalul său prin eforturile întregului popor român. De aceea, Mare Unire de la 1 Decembrie 1918 reprezintă un moment de cea mai mare importanță în istoria acestui popor român, unul dintre cele mai vechi popoare ale Europei.

Voința și lupta românilor de pretutindeni pentru reîntregirea statului lor în vecchia vatră a Daciei străbune, a fost cunoscută, încurajată, sprinjinită de-a lungul secolelor de către țări, popoare și forțe progresiste, democratice din multe țări ale Europei și Americii. O seamă de personalități politice străine, corespondenți ai agențiilor internaționale de presă și radio, cunoscând în lung și lat Ungaria dualistă de după 1867, au fost profund conștienți de politica răsială, promovată cu ferocitate de guvernul ungurește de la Budapesta împotriva popoarelor asuprute - român, slovac, croat, sărb. s.a., dezvăluind cu acest prilej că opinia publică europeană a fost „prea adeseori înselată de false simpatii ungare”. „Maghiarii nobili - scria istoricul francez Louis Roger - cu egoismul lor obișnuit nu se gândiseră decât la propriile lor interese pentru a face să apere o grea dominație asupra românilor, sărbilor, slovacilor etc.” Bernhard Auerbach, în revista „La libre parole”, din 9 mai 1894, dezvăluia lumii întregi că „acest popor ungar, ca și Kossuth și amicii săi politici, n-au incetat niciodată să fie adversarii cei mai sălbatici ai naționalităților asupra căror său întinsă stăpânire. Existenta acestui regat ungar, care tiranizează milioane de români și slavi cu ferocitate demnă de despotismul turcesc, este o monstruozație”. Ministrul Belgiei la Viena, Van der Steen, după ce se convinseaza personal de persecuțiile guvernărilor de la Budapesta împotriva românilor transilvăneni, preciza: „Prin brutalitatea procedeeelor sale, guvernul ungar a provocat în străinătate o mișcare deosebită de simpatie în favoarea opriților și se poate întrevăde momentul când problema românească să devină o problemă europeană. Lururile se petrec diferit în Transilvania, unde aspirațiile a aproape trei milioane de daco-români tind în mod vizibil spre București, în speranța de a vedea realizându-se într-o zi visul României Magna (Mari). „Si seca zi a sosit! Si de aceea hotărârea istorică a celor 1228 de deputați din Parlamentul român de la Alba Iulia, în prezența unei uimitoare mase de români, a fost aprobată, aplaudată și larg mediatisată de lumea progresivistă și democratică de pe hotare.

Povînă în perspectiva timpului, Adunarea Națională de la 1 Decembrie apare grandiosă prin idealul pe care-l-a înălțat și prin cadrul de majoritatea unanimă pe care l-a conferit solidaritatea conducătorilor și unanima insuflarei a maselor populare. Hotărârea de la Alba Iulia suprindă tot ce a fămănat o națiune în vecurile de reștrice, înălvădările adâncă a trecutului în această măsură ca și credința neclintită în adevăruri luminosice ale omunității. Numeroase scrisori și telegrame de entuziasme urât de succes, aprobare și aderențe au sosit pe adresa Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia din toate părțile Transilvaniei și din toată România.

Hotărârile de unire din 1918 de la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia au fost acte cu caracter plebiscitar, emanate de la națiunea română prin reprezentanții săi alegi. Ele n-au fost decizii de cabinet și nici decizii impuse din afară. Aceste hotărâri au fost notificate post factum guvernului român care le-a sancționat prin decret, legi, iar Parlamentul României întregie le-a ratificat.

Unirea Transilvaniei cu România, prin actul de la 1 Decembrie 1918 a deschis un proces de formare a statului național unitar român. În Decembrie 1918 este o incununare firească a națiunilor de vecinătate ale poporului român de a se numi în cadrul unui singur stat, înălțuirea voivodă pentru care au luptat și s-au sacrificat multe generații de fruntași de la marii noștri voievozi la revoluționari pașoptiști până la ostensiile care și-au dat viață - în răzbunul întregirii naționale.

CAREI:
**MONUMENTUL
OSTAȘULUI ROMÂN**

realizate și asigurate împotriva oricărui atac din străinătate”.

Influentul cotidian american, „The New-York Times”, la 11 decembrie 1918, într-un amplu raportaj intitulat *Proclamarea unității tuturor românilor*, aprecia cu entuziasm zile de la 1 Decembrie 1918, „când Marele Adunare Națională a proclamat solemn Unirea Transilvaniei cu România”, ca fiind „o mare sărbătoare a românilor transilvăneni”. Descriind pentru contemporanii săi americani mesajul istoricului zburător, dar triumfător și demn de a fiuții românilor pentru reîntregirea țării, ziaristul american Walter Littlefield publica în New-York articolul intitulat: *Un éton de la Alba Iulia*. În care, după ce evidenția însemnată Actului istoric de la 1 Decembrie 1918, în împlinirea aspirațiilor românilor din Transilvania, provincie calificată de el drept „leagăn al poporului român”, autorul sublinia că Adunarea Națională de la Alba Iulia, prim caracterul ei atât de larg reprezentativ „este, probabil, ceea mai entuziasmată expresie de unitate națională cunoscută vreodată în lume. Prin aceeași mărturie, tot acolo-conchide ziaristul american - s-a înregistrat cel mai elovent răspuns la oprimarea maghiară”.

Omul de afaceri american, William de Lignemare, după ce vizitase România, într-o lucrare intitulată *Impresiile mele despre România*, apărută la New-York, în anul 1924, remarcă: „România a jucat un rol decisiv în primul război mondial și într-o perioadă crucială a fost de mare sprijin material pentru Aliatii”. Totodată, pornind de la realitatea unității naționale și statale a românilor, înălțuită la 1 Decembrie 1918, era de părere că această țară „are nevoie de forțe puțin pentru a fi una dintre cele mai importante țări din Europa. Această țară are un viitor minunat și prevăzută în care România va juca un rol proeminent în problemele europene, atât pe plan politic, cât și pe plan comercial”.

Istoricul american Charles Upson Clark, într-o lucrare intitulată *România Mare*, apărută în anul 1922, al cărei titlu a fost modificat în România Unită, considerat mai adevarat, reproduce și analizează principalele documente ale Actului Unirii Transilvaniei cu România de la 1 Decembrie 1918. Remarcând, alături de punctul 1 al Rezoluției, deosebit de important, acela referitor la deciderea Unirii Transilvaniei cu România, și faptul că Marele Adunare Națională de la Alba Iulia s-a pronunțat în favoarea creării Ligii Națiunilor, al cărei obiectiv trebuie să fie asigurarea dreptății, libertății și egalității pentru toate națiunile, mici și mari, pentru ca în viitor „războul să poată să dispară ca mijloc de reglementare a relațiilor internaționale”. Citind și analizând profund și Actul naționalității conlocuitoare săsești și svábesci, din 8 ianuarie 1919, de aderare la Hotărârea istorică a românilor a Transilvaniei cu România, istoricul american sublinia că această naționalitate „luat în considerare nu numai evoluția istorică, ci și drepturile fundamentale ale poporului român de a se uni și de a forma un stat unitar”.

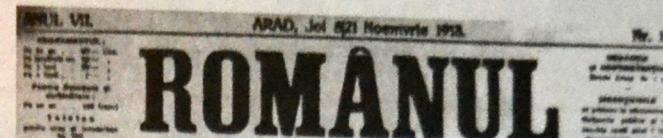
Vesta unirii cu România a tuturor teritoriilor locuite de români, aflate sub stăpâniri străine, a fost recepțiată cu satisfacție în multe țări europene. La 4 decembrie 1918, influentul ziar londonez, „The Times” inseră lapidar sătirea că „Adunarea de la Alba Iulia a hotărât unirea Transilvaniei cu România”. În zilele care au urmat, pe baza raportajelor corespondenților săi, „Guvernul SUA este martorul marilor suferințe și jertfe ale poporului român pentru cauza libertății, în fața dușmanilor și asupitorilor săi. Simpatizând cu spiritul unității naționale și cu dorințele românilor din toate regiunile, guvernul SUA nu va pregea să-și impună influența la timpul oportun pentru ca drepturile politice și teritoriale furate poporului român să fie

în Franță, alături, s-a acordat, de asemenea, mare atenție înălțătorilor istorice ale poporului român. Ziarul francez „Le Temps”, „Le Matin” și altele subliniază că Marele Adunare Națională de la Alba Iulia a avut un statut legal, reprezentativ, „că delegații au fost aleși prin sufragiu universal și reprezentau toate clasele sociale, confesionali religioase și opinile politice”. Ziarul „Le Temps” mai remarcă largile perspective de dezvoltare, pe multiple planuri, a României reîntregite, erau menite „să facă din România, o țară tot asa de larg democratică, ca și aliații ei occidentali”.

Mare Unire a avut ecouri puternice însoțite de manifestări de simpatie în multe alte țări ale Europei - Cehoslovacia, Iugoslavia, Belgia, Italia, Spania, Grecia și multe altele. În toate aceste țări opiniile publică, salutând evenimentul Marii Uniri a românilor, apreciindu-l ca o victorie a poporului român, a dreptului său legitim de a trăi unit în frontierile același stat, dar și, totodată, ca o victorie a principiului autodeterminării popoarelor asuprute de marile imperii retrograde.

Arad. Clădirea în care Consiliul Național Român a hotărât, în noiembrie, convocarea ADUNĂRII NAȚIONALE de la Alba Iulia, la 1 DECEMBRIE 1918

CONVOCARE.

Adunarea Națională
a națiunii române din Ungaria și Transilvania la Alba-Julia, cetatea istorică a neamului nostru, pe ziua de **Duminică în 25 Noiembrie v. (1 Decembrie a.s. n.)** a.c. la orele 10 a.m.

FELICITĂRI PENTRU MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ

STEFAN CICIO POP, președintele Consiliului Național Central salută „cu respect și înșurătere pe ilustrul președinte și pe marele sfat al națiunii române; salutăm și felicităm cu sufletul și cu inima noastră strălucita Adunare Națională a tuturor românilor din Transilvania; dorim din suflet îzbânda strălucită și intruparea profeției: «Viitor de aur România are! și prevăd prin secoli a ei înălțare»”.

NICOLAE JORGA: „În clipa când ceea ce a urmărit trudele și suferințele voastre de mucenici de atâta de ani ajunge și a fi un crez de biruință, lăsați să vie către noi și înduioșați glas al cuiva care o viață a urmărit pas cu pas fiecare din aceste silinți și dureri și s-a împrietenit în gândul său cu toți aceia dintre voi care, ca și dânsul, au muncit și au crescut”.

ACADEMIA ROMÂNĂ:

„Academie Română, care reprezintă de la întemeierea sa unitatea culturală a românilor și a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Tara Ungurească prin actul lor, gândul statoric al neamului nostru.”

Semnează academicienii: Petru Poni, Simion Mehedinți, Grigore Antipa, Dimitrie Onciu, dr. Victor Babeș, I. Tîțeica, I. Bianu, Al. Lapedatu, Vasile Pârvan.

ISOPESCU-GRECU și LANCU FLONDOR:

„În numele Bucovinei readuse la matca ei de origine, vă rugă să primiți pentru toți poetii noștri din întreg cuprinsul Transilvaniei, Crișanei, Maramureșului și Banatului asigurarea înaintei noastre fericirii pentru tot ceea ce s-a săvârșit în cetatea lui Mihai Viteazul și o caldă îmbrățișare de frate, ca simbol al conciliării intime și necontente ce va trebui să se stabilească fără întârziere între dumneavoastră și noi, pentru poporul statoric al marii noastre patrii comune.”

COMITETUL UNIUNILOR ROMÂNIHLOR TRANSCARPATINI-CRAIOVA:

„În aceste zile de supremă bucurie, când visul nostru secular îl vedem realizându-se, gândurile ni se îndreaptă cu recunoștință către voi, fruntași luptători și nu știm cum să vă mulțumim mai bine, pentru tot ce ați făcut. V-ați luate asupră-vă o sarcină grea: apărarea celui mai sfânt patrimoniu al limbii și legii strămoșești. Ați luptat vitejește. Cu cît creștea furia atacurilor cu atât se ojeau și puterile voastre. Ca și valul, care cu cît e dat mai la fund cu atât se înalță mai sus, aşa era și curajul vostru. Ați luptat cu credință. Voi n-aveți cunoscut îndoială, căci credința voastră izvoră din talinele sufletești a 4 milioane de oameni și era plămedină din suferințele a o mie de ani.

Ați luptat și ați suferit. Ați fost ca eroul legendar care trăia propria lui cale numai să poată ajunge unde voia. Ați ajuns. Când a sosit ceasul, v-ați adunat la Alba Iulia ca să văstîjiți lumii că s-a rupt cătușele de vecuri și că umbra eroului de la Turda e răzbunată. Un neam întreg privește la noi cu admirare și recunoștință... Noi vă trimitem omagiile noastre de profundă gratitudine.”

VOCAȚIA CONSTRUCTIVĂ A CULTURII

(Continuare din pag. 1)

La timpul său, Constantin Rădulescu-Motru, cind aborda subiecte precum cultura română și politicianismul, propaganda culturală, universalitatea și politica, școala practică și democrația, idealurile sociale și arta ori raportul dintre cultura europeană și culturile naționale supunea atenției publice, pentru judecății valorică și acțiune practică, nu de dragul discuției, problemele arătoare ale epocii, multe dintre ele soluționate în timp, altele, actuale și astăzi.

Cine cercetează cu obiectivitate repertoriul unor asemenea probleme nu poate să nu fie de acord cu observația ilustrului savant, potrivit căreia consolidarea societății românești a depins și depinde, între altele, de măsura în care principiile politicii culturale „vor fi bine definite și împărtășite de opinia publică” (pag. 767). De altfel, C. Rădulescu-Motru părea pentru o înțelegere profund socială a rolului și funcției culturii, mai ales în privința cunoașterii și apropierea dintre popoare. „Cultura adevărată - serie el - prin mijlocirea căreia un popor se ridică și prosperă, se prezintă

întotdeauna ca o individualitate potențială. În ea trebuie rezervate toate înșinările caracteristice ale societății, toate creațiunile mari și originale insă din suflul acestea. Amintirea zilelor târziu, precum și ideiurile proiectate în viitor, impresiile venite din lumea exterioră, precum și cele învăzute din spontaneitatea susținerei, se contopesc în ea ca într-un tot armonic și invidabil. Cultura desăvârșită hotărât diferențierea permanentă între popoare” (pag. 10).

In relație dintre oameni, dintre popoare, cultura are o vocație constructivă, stimulând cooperarea pe multiple planuri. Din această perspectivă este instructivă și actuală concepția savantului român privind raportul dintre cultura națională și cultura europeană.

I.C.Rădulescu-Motru, Personalismul energetic și alte scriri, Editura Eminescu, București, 1984. Referințele din articol sunt preluate din această ediție, paginile fiind menționate în text.

La Muzeul Național de Istorie a României

Đascălii între Statut și Codul Muncii

Din acest an școlar cadrele didactice au, în sfârșit, un Statut. Este un mare răstignig pentru această categorie profesională responsabilă de aplicarea dreptului constituțional al educării și al dreptului la învățătură. El reprezintă prima reglementare în ultimii șapte ani, la nivel de lege ordinată, care conține principalele probleme privind raporturile de muncă ale dascăliilor. Pentru buna reglementare a acestor raporturi de muncă, întemeiate pe contracte individuale de muncă, art.22 al.2 din Codul muncii cuprinde o dispoziție de principiu conform căreia „în sectoarele în care natura activității o impune, se vor elabora, pe baza principiilor prezentului cod, statute ce vor fi aprobate prin lege”. Ele, statutele (este și cazul celui la care ne referim), „vor prevedea reguli specifice privind raporturile de muncă, drepturile și îndatoririle personalului, criteriile privind încadrarea și promovarea, disciplina în muncă și răspunderile...”

Într-o amplă elaborare, Statutul personalului didactic (Legea nr.128/’97) cuprinde o serie de reglementări care - după cum menționează și prof.univ.dr. I.T. Ștefănescu într-o perioadă analizată în temă, apărută recent în publicația juristilor - „va ridica diverse probleme de aplicare în activitatea practică”. Corectitudinea acestei afirmații o vom regăsi în câteva exemple recente ale căror occur încă nu s-au stinse.

Să ne referim, bunăvoie, la cumulul de funcții care se întâlnescă atât la învățământul de stat, cât și la cel particular. După cum evidențiază autorul citat, din interpretarea națională a art.51 alin.9

și art.85, în concordanță și cu finalitatea statutului, reiese că în sistemul de învățământ, cumulul de funcții este reglementat ca posibil în cadrul aceleiași unități de învățământ. Concomitent, art.93 alin.4 precizează că personalul didactic din învățământul superior de stat, precum și cel al instituțiilor de învățământ superior privat (autorizate sau acreditate) poate îndeplini cel mult două norme didactice, cu acordul conducători unității unde este titular cu carnet de muncă. Continutul acestui articol este, practic, identic cu cel al art.32 din Legea nr.88/’93 (ne referim la legea privind acreditarea instituțiilor de învățământ superior și recunoașterea diplomelor). La vremea respectivă, datorită unei arbitrară interpretări, motivată de „teamă concurenței învățământului particular”, în temeiul autonomiei universitare, unii conducători de instituții de învățământ superior de stat au interzis cadrelor didactice proprii să mai predea și la particular. Pentru clarificare s-a apelat la Curtea Constituțională care a decis, contravenind libertății muncii stipulate în art.38 din Constituție, că acest articol este neconstituțional(?). Intrucât cele două articole sunt identice ca fond și formă, nu se poate să nu te întrebă: care prevedere este atunci corectă? Intrebare nu lipsită de sens. După o elementară națjune logică, intrucât Statutul a fost elaborat, votat și promulgat ulterior deciziei Curții Constituționale, dar cuprinde prevederi referitoare la ambele forme de învățământ ce coexistă în paralel, ar rezulta că și art.93 alin.4 din „biblia cadrului didactic” este neconstituțional. Oare așa să fie?

Să mergem mai departe și să vedem ce stipulează Statutul în legătură cu raporturile de muncă ale dascăliilor,

inclusiv ale cadrelor aflate la diverse palieri de conducere. După cum prevedea acesta, cadrele didactice au calitatea de salariați - și nu de funcționar public (art.17 susținut și de prevederile art.146: „În măsură în care prezentul statut nu dispune altfel, personalului didactic se aplică celealte dispoziții din legislația muncii”) - pe baza unui contract individual de muncă încheiat, după reușita la concurs, fie cu Inspectoratul școlar (învinățământul particular validarea concursurilor și angajarea se fac de conducere unității și se comunică inspectoratului școlar, rectorului instituției pentru unele categorii didactice universitare, Consiliului Național de Atestare a titlurilor universitare pentru alte titluri didactice), fie Ministerului Educației Naționale (în situația inspectorului școlar general). După susținerea concursului, numirea în funcție de conducere la învățământul preuniversitar de stat, se face pe baza unui contract de management educational pe o perioadă de cel mult patru ani.

Să zăbovim puțin asupra acestui aspect. Indiferent de post - cadrul didactic sau de conducere - acesta se ocupă prin concurs. Un concurs poate fi denunțat ca nefind valabil după vari criterii. În cazul asupra căruia vom sărbiu, concursul pentru ocuparea funcției de inspector școlar general, organizat în perioada vechii conduceri a ministerului, a fost „invalidat” de actuala conducere. Motivele, ce jin de „schimbare”, interesează mai puțin în economia rindurilor de față. Amintim doar că la nivelul Capitalei, actuala conducere a M.E.N., numește inspectorul general prin Ordin al ministrului.

Înă final că astăzi, motivată de nevoie unor spări noi, marcat de corectitudine (sau interes clientelar?) determină actualul stafă al ministerului să organizeze un nou concurs, la nivelul însemnării patru, pentru ocuparea acestor posturi. Cittorului îl sunt încă vîr relațările din prihal referitoare la modul de desfășurare a concursului. Nu vom intra în detaliu. Vom sublinia doar că, la nivelul Capitalei funcția era ocupată. Conform legilor 84/’95 și 128/’97 numirea pe acest post, prin Ordin al ministrului, era pentru cel puțin patru ani. Cu toate acestea, postul a fost scos la concurs. Concursul este câștigat de alcineva. Cum „doi pe un balansoar” nu puteau sta, secretarul de stat Petru Mihai Gorcea trimite și adresa datată 7 noiembrie, prin care ocupantului i se aduce la cunoștință că este „elibera din funcție”, începând din 4 noiembrie. Trece peste recordul biruocratic, al invalidării „retro”, și ne vom opri să vedem dacă o astfel de formulă sancționatoare, este prevăzută undeva în Statut.

La capitolul referitor la răspunderea disciplinară întâlnim o alternație a...răspunderilor. În timp ce art.125 notează că răspunderea materială a personalului didactic se stabilește potrivit legislației muncii, dar fără a se stabili nici o prevedere specială, art.115 - 124 constituie un adevărat „statul” disciplinar al cadrelor didactice. Si care sunt sancțiunile:

Aurel GHIMPU

LA TEATRUL NAȚIONAL SERATA ADY ENDRE - OCTAVIAN GOGA

Un elogiu adus vocației spre apropiere și înfrățire între popoare prin cunoaștere și cultură

subliniat Ion Dodu Bălan.

Idei legate de mesajul pe care l-a transmis Ady contemporanilor săi, comunitatea spirituală a poetului cu toate popoarele oprimate din jara sa, „unguri, valahi, slavi” și semnificația lui în lirica maghiară și universală și fost reluată și de scriitorul Csik Gyula, reprezentând Societatea Scriptorilor din Ungaria.

Publicul și-a putut de seamă de comunicarea ideatică a celor doi poeți, ascultând, în interpretarea unor actori valorosi ai scenei românești - Silvia Stănculescu, Olga Bucătaru, Eusebiu Ștefănescu, Doina Diana Radu și a cunoscutei actrițe a Teatrului din Tg.Mureș, Adám Erzsébet - unele dintre cele mai frumoase creații ale celor doi poeți, atât în limba română, cât și în cea maghiară. Spectacolul s-a încheiat cu un program prezentat de bardul Tudor Gheorghe.

Semnificația și valoarea simbolice, deosebit de importante pentru prietenia româno-maghiară au fost scoase în evidență și de mesajele pe care președintele României, Emil Constantinescu, și cel al Ungariei, Árpád Göncz, le-au transmis Asociației culturale și de prietenie „Együtt - Împreună” și participanților la serata de poezie Ady - Goga, manifestarea având ca principiu semnificație cunoașterea și apropierea prin cultură a celor două popoare.

CARTEA UNIVERSITARĂ

LA EDITURA FUNDATIEI „ROMÂNIA DE MÂINE“

Polemici subtextuale

SECOLUL AL XVIII-LEA FRANCEZ ȘI ACTUALITATEA ROMÂNEASCĂ

Citesc și recitesc fraze, paragrafe, pagini, capitole întregi din această carte excepțională a lui Valentin Lipatti, *Le Dix-Huitième siècle français*, apărută de curând la Editura Fundației „România de Mâine“. Le citesc sau recitesc în gând ori murmurat, vrăjii mai întâi de misterul acestei limbi franceze despre care, chiar aproximativ cunoscute fiindu-ți, ai sentimentul că-pi aparține dintotdeauna, că expresia ei atinge un fond sufletesc abia acum și cu uinire relevant în corespondențe neaoane românești, trezite din adincuri ca la chemarea unui suflu primăvaratic. Le citesc și recitesc vrăjii de incantația și armonia lor, de frumusețea clasică a construcției de idei, de originalitatea cu care fenomenul literar este explicat prin corespondențe printre filozofie, de muzică, de artele plastice, iar pe deasupra tuturor, le citesc și recitesc socrat de actualitatea nebănuită a acestui secol al XVIII-lea francez. De unde vine acest straniu sentiment al prezentului care sfidează două secole de frâmantă, de tragică istorie europeană?

Acest straniu sentiment vine mai întâi din izbitoarele contradicții, în parte asemănătoare secolului al XVIII-lea francez, ale evenimentelor pe care le străbăten. Ca și astăzi în bună parte, secolul al XVIII-lea francez era adeptul aspirațiilor de stăpânire a lumii, a destinului, prin cunoaștere, prin adevăr și virtute, dar era și epoca marior speculației de bursă, a celor imbogățiti peste noapte, a celebrilor „traians“ din rândul căror Lesage își alege eroul comediei sale *Turcaret*. Începând cu anul 1720, Franța trăiește durerosoare încercare a falimentului de stat, într-un paralelism straniu cu roccocou, cu serbările pastorale la curte, cu moda favoritelor de tot soiul. Este epoca cea mai grajoasă, dar și cea mai immorală din istoria lumii moderne - cum pe bună dreptate a fost definită. Iar noi, izbiți de atâta asemănătoare contradicții la ordinea zilei, resimțim parcă mai vîn cu menulele secolului al XVIII-lea se detacă pe fondul unui adânc și general strigăt de jale. Le resimțim mai izbitori și pentru că idila marchizilor pudrați se regăsește astăzi în parlamentari limburi, în miniștri incapabili, în miliardari de carton, iar întreg acest spectacol grotesc ascunde, ca și acum două secole și jumătate, mizeria jârânmii, plus, la cursul zilei, contradicția fragată dintre aclamarea drepturilor fundamentale ale omului și disperarea somenilor ori a copiilor bolnavi de SIDA, dintre principiile toleranței și persecuția românilor la ei acasă, dintre situația corandamente ale culturii și rugurile care miste drapelul tricolor în ținuturi străvechi românești.

Anticipând, parcă, totuși această tristă realitate de astăzi, „secolul luminilor“ ambiționa la o mare dezvoltare a răjiunii, la finisajul aderirului și binelui, fără să-și dea seama că era de dominat de vechile prejudecăți, instituții și moravuri. Încă mai târziu, urazi și sacrefigi, instanțe care judecăau după norme de drept urmărite cu secole în urmă, încă se aplică tuturor și închisorile genunchi de oameni pe care nu condescund. Între atunci și acum,

că într-un proces de contragere a timpului, parcă nu intervine, ca element deosebit, decât faptul că, în locul unor opere de referință pentru istoria umanității, precum Enciclopedia sau *Încercare asupra moravurilor și spiritului națiunilor*, astăzi, în triumful democrației, cultura alunecă într-un plan tot mai puțin cunoscut, chiar și tezism, de mistică și vulgaritate.

Prin calitatea sa de observator profund, dar și prin arta de portretist și de magician al stilului, Valentin Lipatti a percepțat tragicul lăuntric al secolului al XVIII-lea francez, cu nenumăratele lui

contradicții, pe care a știut să le sintetizeze într-o imagine nouă, actuală prin primatul răjiunii pe care omenirea nu încețează să-l proclame, să-l aclame, să-l declame la scenă deschisă, dar pe care rareori îl și respectă. Valentin Lipatti se dovedește a fi un spirit voltarian tocmai prin ironia și calitatea polemică subtextuală pe care le imprimă cărti și grăje cărora ca amintesc de originalitatea *Scrisorilor engleze*. și cum Voltaire este cel dinții scriitor care accesibilizează jurnalistic subiectele, în lumina filiației de mai sus apare firească propensiunea lui Valentin Lipatti pentru gazetăria de înaltă înținută a ideilor, pe care o practică și astăzi, ca și în urmă cu două sau trei decenii.

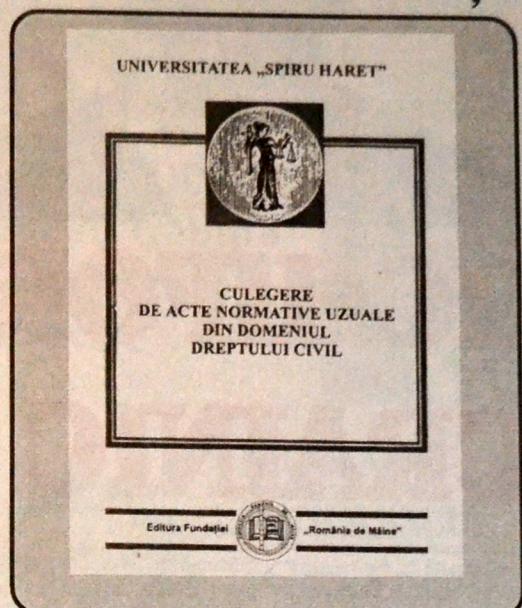
Interesul deosebit al cititorului pentru această carte vine apoi din faptul că ea concretizează o viziune românească asupra iluminismului specific secolului al XVIII-lea francez. Valentin Lipatti se înfățișează și aici, ca în întreaga sa operă de intelectual, asemenea unui exponent al spiritualității românești, care a receptat, la un nivel superior și dintr-o perspectivă de autentică sinteză creatoare, provocările timpului. Cum bine se știe, iluminismul pătrunde de timpuriu în Țările Române, mai cu seamă spre sfârșitul secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea, îmbogățindu-se cu nuanțe specifice, necunoscute anterior. Ajuns în spațiu românește, insuflat de profunde aspirații naționale, el dobândește dintr-un început o pregnantă valență patriotică (îndeobșe în Transilvania) și populară. Față de iluminismul occidental antireligios, cel românesc se propagă mai cu seamă în rândul clericalilor catolici de neam și de limbă, în prefețele cărților de cult și ca un impuls fundamental spre învățătură, spre

școală. Astfel încât cei mai mulți dintre propovăduitorii iluminismului românesc, de origine rurală fiind, acționează de jos în sus pentru luminarea maselor. Apoi caracterul militant, resurecțional al iluminismului românesc se vede și din felul cum se angajează în dezbatările istorice și filosofice, pentru a argumenta, în scopuri politice immediate, continuitatea și latinitatea poporului român. Cărturarii astfel angajați se regăsesc curând într-o pleiadă din care a apărut *Școala Ardeleană* ca factor de redeșteptare a conștiinței naționale, pentru afirmarea românilor în rândul popoarelor libere, cu drepturi egale. Toti reprezentanții *Scolii Ardelene*, cărora li se alătură *Dinicu și Iordache Golescu, Iancu Văcărescu și Ioan Câmpineanu*, apoi *Eliade Rădulescu, Eufrosin Potea, Gh. Asachi, Kogălniceanu, Negruzzi, A.Russo, Alecsandri* și mulți alții se regăsesc într-un mare interes pentru popularizarea învățăturii de carte. „*Scoli, frații români, căt mai multe scoli!*“ - acest strigăt de disperare și de speranță va străbate ca un fir roșu întreaga istorie a culturii românești, de la sfârșitul secolului al XVIII-lea până la ministerialul lui Spiru Haret și ulterior. și drept este să recunoaștem că impulsurile vitale ale acestei chemări vin din secolul al XVIII-lea francez, ceea ce explică, între altele, și faptul că opera lui *Jean Jacques Rousseau, Diderot, Voltaire, Montesquieu* a găsit în România un spațiu de intensă receptare catalitică. *Emile și Confessions* au fost primite la noi ca una și aceeași operă care ne cere să-l analizăm pe om cu sinceritate, cu probitate severă și cu dorință de neconcență autoperefecționare. și mi este întâmplător că o primă idee, intens receptată la noi în lucrarea *Considerații asupra guvernului polonez* de *J.J.Rousseau*, este tocmai declarația sa că omul „*de îndată ce nu mai are patrie, încețează de a mai fi!*“ Limba ca identitate a patrei și patria ca hartă a limbii, concepte utilizate până astăzi în cultura română, ne vin din Franța secolului al XVIII-lea, în care profesorul Valentin Lipatti descoperă, ca tot atâtea premoniții, agresiunile autonomiei locale pe criterii lingvistice ce vor alimenta și drama românească a sfârșitului de secol XX: Parler français, c'est faire montre d' esprit patriotique et révolutionnaire, tandis que l'usage des dialectes locaux apparaît comme l'expression de la contre-révolution. En 1794, la Convention rend le français obligatoire pour tous les actes publics: „Le fédéralisme et la superstition parlent bas-breton, l'émigration et la haine de la République parlent allemand... Le français qui a eu l'honneur de servir à la Déclaration des droits de l'homme doit devenir la langue de tous les Français. Nous devons aux citoyens l'instrument de la pensée publique, l'agent le plus sûr de la Révolution, le miroir langage“.

Un tablou care configurațiează o bună parte din drama însăși a actualității românești.

Mihai IORDĂNESCU

O NOUĂ COLECȚIE

Predarea cursurilor de drept întâmpină o dificultate, întărită de majoritatea cadrelor didactice.

Numerouse acte normative - mai vechi sau chiar mai noi - au apărut în ediții care sunt epuizate. Multe legi vechi sunt practic de negăsit.

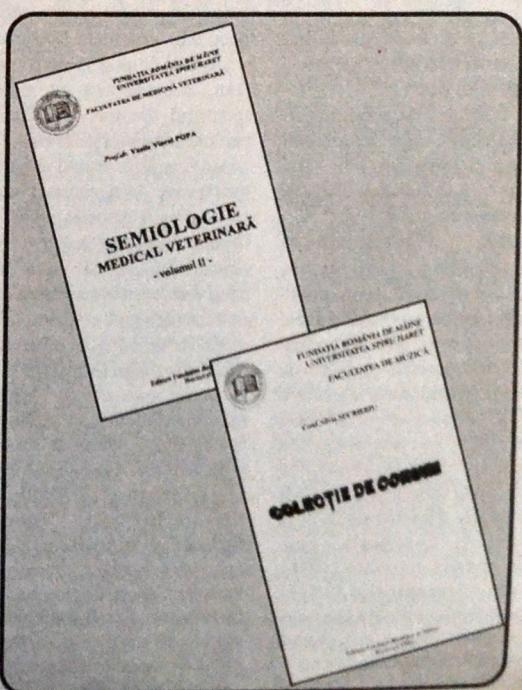
Spre a veni în ajutorul studenților pentru care astfel de acte normative reprezintă un important material bibliografic dar, evident, și al cadrelor stânjenite de multe ori de absența unor astfel de acte normative. Facultatea de Drept și-a propus publicarea colecției de față.

Rând pe rând, toate ramurile dreptului vor cunoaște astfel de publicații.

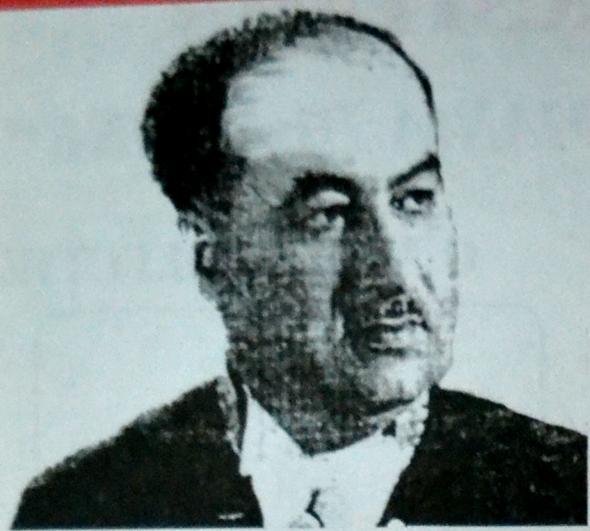
Pentru început, am solicitat unui apreciat absolvent al facultății, astăzi cercetător al Institutului Român pentru Drepturile Omului, să alcătuiască acest volum, care cuprinde câteva acte normative de mare interes din domeniul dreptului civil.

Nu putem încheia aceste rânduri fără a mulțumi conducerii Fundației „România de Mâine“ pentru solicitudinea pe care o arată permanent în vederea ridicării calității activității didactice din Facultatea noastră.

Prof.univ.dr. Victor Dan ZLĂTESCU

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

NICHIFOR CRAINIC

Prof.univ.dr. Ion Dodu BĂLAN

(Continuare din numărul trecut)

Existența oricără de zbaciumată a lui Nichifor Crainic, poezia sa și filosofia culturii cu note atât de originale în paginile „Gândirii”, studiile lui teologice, totul la el degaje o concepție unitară, coerentă, solid argumentată și sprijinită pe o neclintită credință, dezvăluind una dintre cele mai proeminente personalități culturale din perioada interbelică, pe mentorul mișcării ortodoxist-gândiriste de la noi.

Legat organic de satul natal, Crainic aduce în lirica noastră o vizionă nobil-țărănească și o interpretare creștină a lumii.

Unul dintre marii poeti interbelici, alături de T.Arghezi, L.Blaşa, G.Bacovia, I.Barbu, Aron Cotruș, V.Voiculescu, Ion Pilat, Al.A.Philippide, I.Vinea și alții cățiva, Nichifor Crainic a avut soartă mai amară și mai tristă decât toți colegii săi.

Tristă, ca zilele din Săptămâna Patimilor. Acăr și amară, ca oțetul oferit lui Iisus pe cruce.

Motivele au fost subiective și obiective, deși când e vorba de soartă nu se pot căuta motive. Motivul e chiar în soartă, căreia nu putem să-i stabilim determinări raionale.

Și totuși... a fost pedepsit cu ani grei de temniță pentru ceea ce, într-o lume civilizată, care asigură dreptul la opinie, nu se pedepsesc. L-au încarcerat, poate, pentru opiniile sale social-politice de dreapta, pentru opiniile lui estetică socotite naționaliste și mistice, publicate în excelența revistă „Gândirea” (1921-1944), și repubicate în volumele: *Ortodoxie și etnocratice. Puncte cardinale în haos* (1936), *Ortodoxia - concepția noastră de viață* (1936), *Nostalgia paradisului* (1936), *Comunismul, barbaria secolului XX* (1936), uitând netrebnicii temnițorii că vulturii nu pot sta în colivie, că ideile și credința nu pot

fi întemeiate, și că cine încide un poet încide, în fond, un neam întreg, o lume, căci, după Victor Hugo, „un poète c'est un monde enfermé dans un homme”.

Deși teolog, îndreptățit să apere credința, Nichifor Crainic a fost acuzat de misticism gândirist. Aici și acum e momentul să facem unele precizări în legătură cu **gândirismul** care a fost contestat, hulit, ironizat, de condeie critice moderniste, adoratoare ale inovației cu orice preț, disprețuitoare ale tradiției, mai mult sau mai puțin camuflat, și uneori chiar ale specificului național de tip sămănătorist, poporanist și gândirist.

Acuzele se făceau în numele modernismului urban, al inovației și rationalismului în perioada interbelică, iar după 1944, în numele dogmelor realismului socialist.

Crainic își construiește sistemul estetic pe tradiție, pe forțele culturale etnicist-autohtone și pe ortodoxism (**Sensul tradiției**). Gândirismul ortodoxist consideră că **imitația**, proclamată de modernismul lovinescian, echivalăză cu moartea spiritului creator - „A face din imitație principiu generator al artei - scria Crainic în studiul său **A doua neață** - legea culturii înseamnă să legiferezi moartea spiritului”. Crainic pune accentul pe opozitia funciară dintre ortodoxismul oriental și catolicismul occidental, ceea ce face să apară evidente contradicții în sistemul său estetic de natură spiritualistă, care afirmă ideea că opera artistică se ivește din nostalgia Paradisului pierdut, din nostalgia arhetipului de frumusețe și perfecție. Concepție cuprinzătoare, exhaustivă despre artă, Nichifor Crainic și-a expus-o în cursurile lui universitare și în cărțile sale: *Nostalgia Paradisului*, *Puncte cardinale în haos*, *Ortodoxie și etnocratice*. A venit vremea să se termine cu etichetările, cu acuzele absurde, pur ideologice și politizante.

S-a ignorat faptul că Nichifor Crainic a fost înainte de toate un poet: poet inspirat, original al *Şesurilor natale* (1916), al *Cântecelor patriei* (1925), al *Darurilor pământului* (1920) și al *Tările de peste veac* (1931). Un poet care a inovat în interiorul tradiției românești, în spiritul ei și al sfintelor noastre datini, mituri și valori folclorice, și nu împotriva lor.

În vizionarea estetică a lui Nichifor Crainic, tradiția vie și inovația autentică, absolut necesare, nu sunt în raporturi antagonice, ci de complementaritate. De aceea, în istoria liricii românești cu tematică religioasă, de la *Psaltirea* în versuri a lui Dosoftei (1673), la Valeriu Anania și Ioan Alexandru, poezia lui ocupă un loc aparte, poate și pentru faptul că a fost un excelent teolog, un eminent profesor universitar de dogmatică creștină, un practicant activ, statonomic, al creștinismului. Un Argești a fost o vreme călugăr la Cernica, un Blaga a studiat Teologia la Sibiu, dar n-a practicat-o; Ion Budai-Deleanu, G.Coșbuc, O.Goga, Aron Cotruș, Emil Giurgiuca, Dumitru M.Ion au trăit în mediul religios, au fost fi de preoți, Nichifor Crainic, ca și Alexandru Mateevici, a fost toată viața un creștin activ, un gânditor al credinței, care socotea că „Creștinismul este a două creație a lumii, adică refacerea ei în har prin jertfa pe cruce a Mântuitorului”. După cădere omului în păcat, singur Dumnezeu, autorul lumii, putea să aducă restabilirea mântuitoare, din dragoste nemărginită pentru propria-i operă. De aceea, poate una din temele cele mai caracteristice ale liricii lui Nichifor Crainic este străbătută de nostalgia după paradisul pierdut, este nostalgia teluricului păcătos de a se ridica la cer, aspirația efemerității de a se încorpora în veșnicie și a lumii transcendentale de a cobori în vremelnicie, în uman. În universul său liric, vizibil sau mai târziu, totul aspiră să se contopească în rugăciune, în convorbirea omului cu Dumnezeu și, mai exact, a neamurilor cu Tatăl Ceresc, căci în concepția lui estetică - el a creat prima estetică ortodoxă în cultura românească - „artistul gândirist este un mărturisitor al neamului între Dumnezeu, un mijlocitor între pământul și cerul nostru”...

Elementul religios în lirica lui Nichifor Crainic se confundă până la un punct cu felul românesc de a-l percepe pe Dumnezeu care e în toate în marea Natură, în femeia mamă, din lumea satelor legendare, parcă fără început și fără sfârșit, din „Tara de peste veac”, dar Dumnezeu e

îndepărta în om, cum astăzi îl impede, frumos și convingător zice poetul în poezia **Excelsior**: „Dumnezeu e în sufletele noastre”. Tara din lirica lui Nichifor Crainic e străbătută de florile dumnezeirii, e o țară de baladă misterioasă și de colindă, țara lui Lerui-Ler, din cântecele de la Nașterea Domnului, țara spre care: „Nu e zbor nici drum de fier/Numai lamură de gând,/Numai suflet tremurând./Si vălaș un inger”.

Pământescul și divinul se întrepătrund, se îngemănează, se luminează reciproc, precum în mitologia populară: „Spre țara de peste veac/Nesfârsire fără leac,/Vâmile văzduhului,/Săbiile Duhului; Pururea de strajă”. În inima acestei țări miraculoase, se conturează chipul poetului, drumet spre lumile divine, alpinist, **sui generis**, spre piscuri de întrebări, înălțate pe ruinele mitologiilor păgâne:

„Sus! Pe spate frunzi de zei,
Sovăielnici pași ai mei!
Piscuri-de-norbări-momâi
Să-mi rămână sub călcău
Si genui de zare.
În țara lui Leru-Ler
Năzuiesc un colț de cer
De-oi găsi, de-n-oii găsi
Singur Leru-Ler”.

Spațiul liric al lui Crainic se circumscrică peste o țară cu iz rural, de vechime și poveste religioasă, peste care au trecut „neamuri de neamuri cu valul, cu vântul” și în care numai „noi stăm cu doinele și cu pământul”.

E o țară în vizionare ecumenică, „leagăn al dragostei de omenire”, e pământul plin de daruri divine al unui neam altruist, generos, de mare omenie, în care infloresc iubirea creștină de aproapele nostru:

„Dunăre, Dunăre, drum fără glod,
Du-ne vapoarele grele de rod;
Inima neamului nostru e-n grâne
Dârui-o lumii flămânde de pâne.
Dunăre, Dunăre, drum de alean,
Du-ne izvoarele către ocean,
Scaldă-ne sufletu-n nemărginire.
Leagăn al dragostei de omenire”.

Foarte original și semnificativ pentru vizionarea românească a raportului dintre lumea pământescă și cea divină, celestă, este omul, românul din poezia lui Crainic, asemănător prin firescul, autenticitatea și omenscul din cel din poezia lui G.Coșbuc.

Un om natural, cum l-a lăsat Dumnezeu „în carne și oase” - cum se zice -, capabil să se judece muanțat, să se spovedească sincer, cu un discret umor, precum în poezia *Colind*, care-mi amintește foarte îndepărta de **Sub patrațir** a poetului de la Hordou, ambele bazate pe o vizionare tipică populară. Un om păcătos, bate în poarta Cetății lui Sfântul Petru:

„Cine bate, cine bate?
Om din lume mic și slab,
Om din lume, ticălos,

Revista se poate procura prin abonament sau, direct, de la sediul redacției.

Costul unui abonament trimestrial este de 3600 lei. Plata abonamentele se face prin mandat poștal sau dispozitiv de plată pe adresa: Fundația „România de Mâine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972-B.C.R.-S.M.B.

Machetarea computerizată și tiparul executate de

LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE
SI TIPOGRAFIA

FUNDATIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

REVISTA
OPINIA
națională

Director:
Prof.univ.dr.
Aurelian BONDREA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, Telefon: 330.40.40/interior 152

C-am iubit florile vătămate,
Să-am lucrat păgânilor
Raiul-i sus, lumea-i pres jos,
Sfinte Petre, bob de roșii,
Arde-n pară omi strigători
Ori de-arătă ori de ger,
Ori deodată de-amândoi”

E în aceste versuri simple, directe, de-o tulburătoare muzicalitate și sinceritate, ceva esențial din concepția românului despre om, ceva esențial din portretul etnopsihologic al neamului nostru, din vizionarea lui specifică asupra lumii. Poetul ne sugerează un creștinism primar, idilic, dar foarte natural, lipsit de nota uscată a livrescului. E un creștinism care s-a născut și s-a dezvoltat odată cu poporul român. Nici insăpămantător, sever, pedepsitor în atitudinea Sfântului care, om și el cândva, înțelege slăbiciunile omenești și le iartă în urma mărturisirii că a săvârșit și fapte bune, foarte definitorii pentru firea românului. „Omul din lume, ticălos”, a fost odată „o bărdacă de răcoare/Unui călător strein/Şi-un crâmeiu de lumânare”.

E foarte semnificativ modul original în care Crainic conturează fizionomia morală a românului prin intermediul poeziei religioase, în care nu se exprimă numai Eul său liric, ci și Eul colectiv al neamului, „credința din copilărie”, sentimentul patriei indumnezeite, chipul mamei care practică „datini finite”, murmurând:

„Ioanelor misterioase șoapte,
Tâmâie îndelung și luminos
Al ramurilor pârguit prinos
Si iese ca și mine-n dimineață
Duminicale
O, Doamne-n cinstea rodniceite
Să-mpartă-ntâmplător drumeții”.

(Prinos, din volumul „**Darurile pământului**”)

Pe o altă coordonată vizionară, ideea de divinitate apare în lirica lui Crainic ca lumină din lumină și ca izvor al existenței, căruia omul îl datorărugăciunea îninică:

„Tu, cel ce ascunzi în eternă-Tiamău
Şi lumea o spânzuri în haos de-o rază
Metanie, Tie, Părinte,
Izvod nevăzut al văzutelor liniști,
Mă scalzi și pe mine-n unda lumișii
Un murmur de carne fierbită”.

Crainic înțelege viața și moartea, sensul existenței, numai în lumina Dumnezeului adorat, de care e în continuu flămând și însetat:

„De Tine mi-e foame, de Tine mi-e sechă
Şi-n salut credinței gustând vesnică,
Din pulbere lumii îmi strâng bucură
Că sunt într-o Cel care este”.

Crainic crede ca un țărănat ortodox român, dar și cu elementele de care dispune un mare și doct teolog. Poezia lui, precum vorba dulce a lui Iisus, a înomenit dumnezeirea și l-a îndumnezt pe om, ca să-i parafraseze excellentele versuri din poezia Iisus prin gră-